

Flexóval bélyeget?

BÉLYEGGYÁRTÁS A NYOMDÁSZAT CSÚCSA!

Tóth József

MI IS A BÉLYEG, MILYEN LEGYEN?

Bérmentesítő eszköz, amelyet levélre, küldeményre felragasztva jelöljük, hogy feladáskor kifizettük a kézbesítés díját. Egy egységes rendszer, amellyel az egész világon szállítja a küldeményeket a posta.

Jól azonosítható, mert a grafikája egyedivé teszi a bélyeget, ugyanakkor, aki ezzel foglalkozik nap mint nap, azonnal felismeri.

Kis gyártási költségű legyen, mert ez csak egy eszköz a bérmentesítés ellenőrzésére.

Kis méretű legyen, kisborítékok, levelek esetén is csak minimális kitakarást okozzon a küldeményen. Ne legyen hamisítható, hiszen a posta a küldemények szállítását a bélyegek értékesítéséből fedezi.

Az első Budán készült könyvnyomtatású és réznyomtatású bélyegek (1871)

MIÉRT A NYOMDÁSZAT CSÚCSA A BÉLYEGGYÁRTÁS?

A bélyeggel szemben támasztott követelmények a nyomdai elkészítést komoly kihívások elé állítják. A kis méretben, de jól látható és olvasható grafika már a bélyegtervezésnél előtérbe kerül. Az öt-tízszeres méretű grafika nem tartalmazhat apró elemeket, mert azok kicsinyítéskor elvesznek. Fontos, hogy a nyomóforma magas felbontású (2600–4000 dpi) legyen, hogy a betervezett

speciális, csak nagyítóval látható elemeket tökéletesen visszaadja. A felhasználhatóság miatt egy íven 20, 25, 50, 100 bélyeg is található. Ezeknek a bélyegeknél nem csak ívenként, mint egy hagyományos nyomat, hanem az íven belül is teljesen azonosnak kell lennie. A bélyeg mérete mindig kisebb, mint a zónacsavarok közötti távolság, ezért nem lehet csak úgy egyszerűen beállítani a festékezési zónákat. Összességében tehát elég sok kihívást jelent a bélyeg nyomtatása.

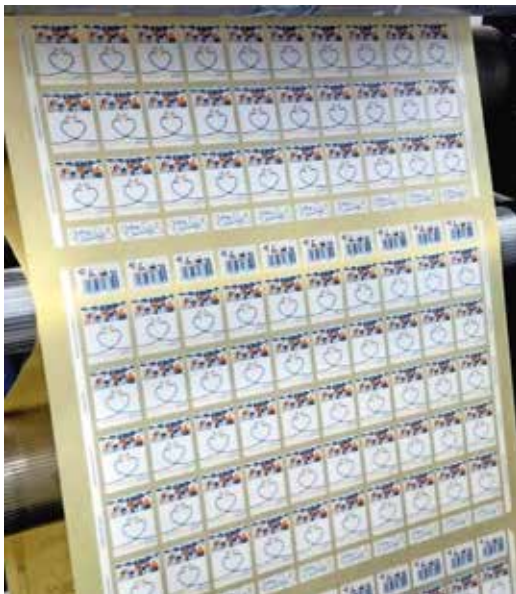
HOGYAN ALAKULTAK A BÉLYEGGYÁRTÁS TECHNOLÓGIÁI?

1871 májusában adták ki az első Magyarországon gyártott bélyeget, a „könyvnyomtatást”. A Magyar Királyi Állam Nyomda a világ legmodernebb nyomtatástechnológiáját képviselő metsztemélynyomtatását vezette be a Budai Várban. A politika már akkor is beleszólt a szakmai munkába, így nem tudták kivárni az új technológia telepítését, ezért ideiglenesen kiadták könyvnyomtatással az első bélyeget, melyet utána rézmetszet alapján készített metsztemélynyomtatással gyártottak éveken keresztül. Ez a drága, ám gyönyörű bélyeggyártás a mai napig is használatos, bár hozzá kell tenni, hogy így csak egy-két évenként készül egy-egy bélyeg.

A könyvnyomtatás, mint a korszak grafikai nyomtatások előállítására használt általános technológiája, az 1920-as évekig jelen volt a bélyeggyártásban is.

A másik, akkor már elterjedt technológia, a magasnyomtatás is megjelent a bélyeggyártásnál, általában dombornyomással ötvözve, és így emelve a biztonságot. 1928-ig alkalmazták, utána csak az inflációs időszakban használták felülnyomásra.

A 20. század elején megjelent a mélynyomtatás technológiája. A rendkívül jó nyomtatminősége miatt a bélyeggyártás kedvelt eljárásává vált. Nagyon sok bélyeg készült mélynyomtatással egészen 1984-ig.

Nyomatás közben – a Mark Andy P5-ös nyomógépen még tekercsben

Az ofszetnyomatás minőségileg a második világháború után nagyot fejlődött. Az ötvenes évektől egyre több bélyeg készült ilyen technológiával. Népszerűsége egyre nőtt, és napjainkban szinte egyeduralkodó a bélyeggyártásban.

A flexónyomatás nevét 1951-ben kapta, csomagolóanyagok nyomtatására használták ezt a technológiát. A nyomdászatban kevésbé értékelt módszer volt a „guminyomás”. Az évek múlásával a kilencvenes évek végén a nyomóformakészítések modernizálása elérte a flexót is. A 21. század a digitális formakészítés, új építésű nyomógépek és az UV-fényre száradó festékek világában valami új csoda született. A keskenypályás UV-festékes flexónyomó gépek ma már az íves ofszet technológiával azonos, sőt még jobb minőségben készítik a nyomatokat mindenféle nyomathordozóra. Így 2016-tól a flexó már a bélyeggyártás legújabb technológiáját adja!

2017-ben pedig már a Magyar Posta bélyegkibocsátásának több mint 20%-át a flexóval készült bélyeg teszi ki.

MILYEN ANYAGOKRA KÉSZÜLNEK A BÉLYEGEK?

A 19. században is már jó minőségű krétázott papírokra gyártották a bélyegeket. Később a 20. század elején megjelentek az úgynevezett bé-

lyegpapírok, amelyek jól túrték a nedvesítést. Az illetékbélyegek pedig a vízjeles biztonsági bélyegpapírokra készültek. Ezeket a bélyegeket nyomtatás után enyvezték, hogy felragasztható legyen. Napjainkban előreenyvezett bélyegpapírokat és biztonsági bélyegpapírokat használnak normál bélyegekhez, míg az öntapadós bélyegek speciális ragasztóval ellátott normál és vízjeles öntapadós papírra készülnek.

HOGYAN DOLGOZZÁK FEL A BÉLYEGÍVEKET?

A kezdeti időszakban még csak a postás vágta fel ollóval a bélyegíveket, később hullámvonalvágót (mint egy derelyevágó) rendszeresítettek, ezzel kockázták fel az íveket.

Ezt váltotta először a vonalperforálás, majd a lyuksoros perforálás, ahol már a mai bélyegnek megfelelő lyukak találhatóak a bélyeg szélén, de illetve a keresztperforálások nincsenek, a lyukak távolsága fix, ezért csak egy-egy mérethez ad pontos lyukasztást.

A mai modern perforálás úgynevezett fésűs perforálással történik. Itt az egyedi bélyegméreteknek megfelelően egyedi szélességű szerszámok vannak a fej perforálásához, a belógó „fésűfogak” pedig a bélyeg magasságához állíthatók. A felesleges méretrésznél kifűzhető a lyukasztótűk, így alacsonyabb bélyegképet lehet perforálni. A lyukasztótűk 0,9 mm átmérőjűek. Ezzel a technológiával gyönyörű perforációs képhez igazodó bélyegképek állíthatók elő.

Az öntapadós bélyeg riccelve van félbevágott lyuksor-imitációval, a hordozó szilikon tartja egyben az ívet.

HOGYAN KÉSZÜLT A 2016-OS KARÁCSONYI BÉLYEG?

A Magyar Posta megrendelésére a Pátria Nyomda készítette el a 2016-os karácsonyi bélyegyet flexónyomatással, öntapadós kivitelben. Ez volt az első flexóbélyeg, de nem az utolsó!

A grafikát elektronikus módon *Nádi Boglárka* művésznő készítette.

A bélyegképek montírozását és előkészítését a *Pátria Nyomda* végezte.

A speciális felbontású nyomóformák a *Plastex Kft. nyitrai üzemében* készültek.

A bélyegyet flexóüzemünk *Mark Andy P5-ös* nyomógépen gyártottuk.

A biztonsági mikroírás nagyított képe

A nyomtatást a *Herma* speciális öntapadós anyagára, *Toyo Ink Arets* festékkel végeztük.

A bélyeg riccelését, hálókivezetését, valamint a bélyegívek perforálását és kivágását két stancoló-műben a *Mark Andy P5*-ös nyomógépünk végezte a *RotoMetrics* által gyártott speciális szerszámokkal. Így egy menetben készült el a bélyeg nyomtatása és feldolgozása is.

MILYEN AZ ELSŐ MAGYAR FLEXÓBÉLYEG?

Egyedi játékos grafikával készült. Egy fiatal pár korcsolyával szívet rajzol a jégbe, a jégpályát pedig egy falusi házior szegélyezi.

A korcsolyák kék vonala biztonsági negatív mikroírással tartalmazza a Magyar Posta karácsonyi

köszöntőjét. A flexónyomtatás jellemzőjeként megjelenő kecsk gyűrű szélénél található az „Á” betű és a francia „È” ékezetei. A kinagyított nyomatképen is látszik, hogy minden tökéletesen olvasható.

A bélyeg biztonsági riccelést tartalmaz, mely biztosítja, hogy a felragasztott bélyeget egy óra elmúltával már csak darabokban lehet leszakítani. Ez védi a bélyeg átruházása ellen a postát. Az enyves bélyegeknél áztatással és újaragasztással ez megoldható.

A bélyegkép körbe „perforált”, ami valójában egy fél-lyuksor riccelést és hálókivezetést jelent. Egy ív 50 db 26 x 33 mm-es bélyeget tartalmaz. A bélyegeket 16 x 20 db 0,9 mm átmérőjű félkör szegélyezi, a bélyegíven 3600 db fél-lyuk található.

A háló „ki van vezetve”, így a kész bélyegek a szilikon hordozóról könnyen leválaszthatók, és felragaszthatók a küldeményre.

A szilikon papírhordozó is vonalperforált, így a bélyegív szilikon papírral együtt is szétválasztható, későbbi felhasználáshoz akár bélyegképenként is.

A gyűjtők számára öt bélyegből álló kisívek is készültek, ezeknél a háló nincs kivezetve, így egymás mellé rakva a korcsolyavonalak és a házior is egybeolvad. Ebben az esetben a bélyeget a hálóból kiválasztva lehet felhasználni.

A kész bélyeg nagyított képe

A bélyegív hordozó szilikonos papír vonalperforációja

Egymás mellett a végtelenített bélyegkísévek

Kisív nagyított bélyegképe – riccelés, biztonsági riccelés és vonalperforálás

A PÁTRIA NYOMDA TÖRTÉNELMET ÍRT A BÉLYEGGYÁRTÁSBAN ÉS A FLEXÓNYOMTATÁSBAN IS!

2017. március 29-én a Pátria Nyomda az új bélyeggyártási technológia kidolgozásáért elnyerte a Best Print Hungary 2016-ban gyártott nyomdatermékek között a Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület Innovációs különdíját.

A sikertörténet pedig folytatódik: a karácsonyi bélyeg után a Magyar Posta megrendelésére a 2017 húsvéti bélyeget is flexóval, öntapadós formában készítette el a Pátria Nyomda. Ezenkívül 2017. május 2-án jelenik meg egy hat bélyegből álló postatörténeti forgalmi bélyegsor, amely szintén öntapadós kivitelben és flexónyomtatással készül.

Hetedik alkalommal kerül kiírásra a GPwA pályázat!

Cél: A papír-, nyomda- és csomagolóipar területén végzett kiemelkedő környezetközpontú vállalatirányítási tevékenység, környezetkímélő technológiák alkalmazása, valamint a papír-, nyomda- és csomagolóipar környezettudatosságának fejlesztése területén végzett tudatformáló, példamutató tevékenység elismerése.

Kategóriák: Az Év Zöld Papírkereskedője • Az Év Zöld Nyomdája • Az Év Zöld Csomagolóanyag-gyártója

A GPwA 2017 partnerei

Fővédnökök: Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület • Csomagolási és Anyagmozgatási Országos Szövetség • Prosystem Print Kft. • X-Rite Pantone. **Támogatók:** Canon Hungária Kft. • Eurotronik Zrt. • Heidelberg Magyarország Kft. • hubergroup Hungary Kft. • Jura Trade Kft. • Konica Minolta Magyarország Kft. • Ricoh Hungary Kft. • Sun Chemical Kft. • **Médiapartnerek:** Magyar Grafika • Nyomdavidág • PRINTinfo

A GPwA 2017 szervezője: a Mémők és Nyomdász Kft., projektvezető: dr. Schulz Péter.

Jelentkezés: a részvételi szándékot rögzítő Pályázati dokumentáció beadási határideje: **2017. június 30.**
További részletek: +36/20/970-4807;
www.p-e.hu GPwA/AZ AKTUALIS PÁLYÁZAT

